

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 70/05-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. apríla 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránaya vo veci sťažnosti Jozefa Korbu, bytom H. n. T., zastúpeného advokátom JUDr. J. T., Advokátska kancelária, P., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cb 2877/95 takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cb 2877/95 p o r u š i l základné právo Jozefa Korbu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Krajskému súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cb 2877/95 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Jozefovi Korbovi priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Košiciach j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania Jozefa Korbu v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. T., Advokátska kancelária, P., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti Jozefa Korbu vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. februára 2005 doručená sťažnosť Jozefa Korbu, bytom H. n. T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. T., Advokátska kancelária, P., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cb 2877/95.

Sťažovateľ uviedol, že 28. marca 1995 podal na krajskom súde žalobu proti Slovenskej poisťovni, a. s., o zaplatenie 188 339 Sk z titulu poisťného plnenia podľa poisťnej zmluvy z 30. mája 1991. Zo strany krajského súdu napriek písomným výzvam dochádza k nepochopiteľnej nečinnosti, a teda k priet'ahom v konaní. Po skoro 10 rokoch od podania žaloby krajský súd nebol schopný o veci rozhodnúť. Sťažovateľ uviedol niektoré úkony vykonané krajským súdom, ako aj niektoré obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným priet'ahom, napríklad od 15. augusta 1995 do 10. októbra 1999, keď bolo uskutočnené prvé pojednávanie po viac ako 4 a pol roku od podania žaloby, predloženie spisu Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) 23. januára 1996 po skoro 3 mesiacoch od podania odvolania, doručenie uznesenia krajského súdu

až 18. marca 1996 po 39 dňoch od rozhodnutia, vykonanie pojednávania až 19. decembra 2001 po skoro 26 mesiacoch od predchádzajúceho pojednávania, výzvy žalovanému z 23. júna 2003 a 31. júla 2003 až po 1 a pol roku po uložení pokynov žalovanému, pojednávanie 5. novembra 2003 po 22 mesiacoch od predchádzajúceho.

Sťažovateľ je toho názoru, že došlo k porušeniu jeho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Už takmer 9 rokov je vystavený stresom spôsobeným stavom právnej neistoty vzhľadom na to, že stále nevie, či jeho nárok je opodstatnený, z čoho vyplýva stav nedôvery v spravodlivosť konania, ale aj stav neistoty a strach z výšky trov konania, ktoré predlžovaním sporu rastú. Táto neistota zle pôsobí na jeho psychický stav, ktorý má vplyv aj na jeho fyzické zdravie. Vzhľadom na uvedený stav žiada v súlade s ustanovením § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) priznať mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd rozhodol, že:

„Krajský súd Košice v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cb 2877/95 porušil právo sťažovateľa Jozefa Korbu... zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

Prikazuje odporcovi konať vo veci 12 Cb 2877/95 bez zbytočných prietahov.

Jozefovi Korbovi priznáva primerané zadosťučinenie v sume 50.000,- Sk..., ktoré je Krajský súd Košice povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd Košice je povinný zaplatiť Jozefovi Korbovi trovy právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu vo výške 7.954,- Sk (za dva úkony a 2 x režijný paušál podľa vyhl. 655/2004 Z. z.).“

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 70/05-7 z 2. marca 2005 bola vec prijatá na ďalšie konanie.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril listom sp. zn. Spr. 581/05 z 15. apríla 2005 predseda krajského súdu, ktorý uviedol, aké úkony boli vo veci vykonané. V závere svojho vyjadrenia uviedol, že v období rokov 1996 až 2004 (do 31. decembra 2004) sudkyňa bola zaradená v rozvrhu práce na rozhodovanie sporov v dvoch hlavných agendách (prvostupňová – Cb, Cbi a odvolacia – Cob) a vykonávala aj vedľajšie agendy (Zm a pod.) V tomto období v prvostupňovej agende mala pridelené od 2 083 do 891 prvostupňových sporov a podieľala sa na rozhodnutí senátu v odvolacej agende okolo 1 700 sporov. Zároveň podľa zásad organizácie práce zastupovala podľa potreby aj v iných prvostupňových alebo odvolacích senátoch. Obdobný stav bol aj u ďalších sudcov obchodného úseku krajského súdu v uvedenom období, takže v čase dlhodobej práceneschopnosti nebolo možné reálne a účinne rozdelením pridelených spisov zabezpečiť včasnosť úkonov (obdobie od 27. decembra do 29. februára 2002 a od 10. decembra 2003 do 2. februára 2004). Podotýka, že okrem tohto obdobia sudkyňa nebola prítomná na pracovisku aj pre čerpanie dovolenky. Vzhľadom na uvedené nie je možné konštatovať subjektívne zavinenie na zistených prieťahoch v konaní. Neposudzuje však opodstatnenosť zodpovednosti štátu za nevytvorenie personálnych, ekonomických a legislatívnych podmienok na zabezpečenie včasnosti súdneho konania. Predseda krajského súdu súhlasí s upustením od ústneho prejednaní veci podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Právny zástupca sťažovateľa listom z 21. apríla 2005 oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci:

Dňa 28. augusta 1995 prijal krajský súd žalobu sťažovateľa proti Slovenskej poisťovni, a. s. (ďalej len „žalovaný“), o zaplatenie 188 339 Sk s príslušenstvom z poisťnej zmluvy. K návrhu bol pripojený znalecký posudok a ďalšie prílohy (poisťná zmluva, oznámenie o krádeži). Vec bola vedená pod sp. zn. 18 Roh 342/95, neskôr pod sp. zn. 12 Cb 2877/95.

Dňa 29. septembra 1995 krajský súd konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 23. októbra 1995 sa k veci vyjadril sťažovateľ a v odvolaní z 3. novembra 1995 uviedol, že súdny poplatok uhradil 15. augusta 1995.

Dňa 26. januára 1996 bol spis predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 2. februára 1996 najvyšší súd vrátil spis s prípisom a následne 7. februára 1996 krajský súd zrušil uznesenie o zastavení konania.

Dňa 19. marca 1996 sťažovateľ podal odvolanie proti uzneseniu.

Dňa 1. decembra 1995 sa k sťažnosti na priebeh konania vyjadril podpredseda krajského súdu.

Dňa 11. apríla 1996 sťažovateľ podal sťažnosť na postup krajského súdu a túto sťažnosť zopakoval aj 11. decembra 1996.

Dňa 30. júla 1999 bol vytýčený prvý termín pojednávania vo veci na 6. október 1999.

Dňa 6. októbra 1999 sa konalo pojednávanie za účasti zástupcu žalovaného, pričom u sťažovateľa ani jeho zástupcu doručenie nebolo vykázané.

Dňa 26. novembra 2001 krajský súd nariadil pojednávanie na 19. december 2001.

V spise je doložená na č. 1. 51 plná moc na zastupovanie sťažovateľa z 23. apríla 2001.

Dňa 19. decembra 2001 sa konalo pojednávanie za účasti zástupcu sťažovateľa a zástupcu žalovaného (boli vykonané prvé výsluchy po 6 rokoch od podania návrhu). Pojednávanie bolo odročené na 23. január 2002 za účelom doplnenia dôkazov. Žalovanej strane bolo uložené predložiť do 10. januára 2002 úplné znenie poistnej zmluvy a dôkazy, ako došlo k výpočtu poistného.

Dňa 28. decembra 2001 žalovaný predložil poistnú zmluvu a 10. januára 2002 doklady na výpočet poistnej sumy.

Dňa 23. januára 2002 sa konalo pojednávanie za účasti zástupcu žalovaného, zástupca sťažovateľa sa ho nezúčastnil. Pojednávanie bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania.

Dňa 23. januára 2002 predložil žalovaný plnú moc na zastupovanie.

Dňa 24. júna 2003 krajský súd určil lehotu na predloženie dôkazov do 15. júla 2003.

Dňa 23. júna 2003 krajský súd opätovne urgoval žalovaného, aby predložil dôkazy ako boli vykonané výpočty škody, pričom mu stanovil lehotu do 15. júla 2003.

Dňa 5. augusta 2003 predložil žalovaný požadované dôkazy.

Dňa 21. augusta 2003 a 7. októbra 2003 sťažovateľ urgoval vytyčenie termínu pojednávania.

Dňa 15. októbra 2003 krajský súd určil termín pojednávania na 5. november 2003.

Dňa 14. októbra 2003 žalovaná strana bola dožiadaná o predloženie obežníkov poisťovne, ktoré boli predložené 28. októbra 2003.

Dňa 30. októbra 2003 sa k veci vyjadril sťažovateľ a k vyjadreniu pripojil aj prílohy.

Dňa 5. novembra 2003 sa vo veci konalo pojednávanie za účasti zástupcu sťažovateľa a zástupcu žalovaného, ktoré bolo odročené za účelom vykonania ďalších dôkazov, ktoré mal predložiť žalovaný.

Dňa 13. novembra 2003 sa k veci vyjadril žalovaný a 31. decembra 2003 doložil novú plnú moc.

Dňa 19. novembra 2003 krajský súd zaslal výzvu žalovanému na oznámenie mena pracovníka, ktorý vybavoval vec sťažovateľa, a to v lehote 10 dní.

Dňa 24. novembra 2003 žalovaný predložil vyjadrenie k veci, ktoré doplnil 4. decembra 2003.

Dňa 6. apríla 2004 a 21. júna 2004 sťažovateľ urgoval konanie vo veci.

Dňa 26. januára 2005 krajský súd požiadal o odborné vyjadrenie Ústav súdneho inžinierstva ohľadom určenia ceny Avie.

Dňa 4. februára 2005 Ústav súdneho inžinierstva odmietol podať vyjadrenie.

Dňa 22. februára 2005 krajský súd požiadal o odborné vyjadrenie súdneho znalca, ktorý odborné vyjadrenie predložil 4. apríla 2005.

Dňa 5. apríla 2005 krajský súd uznesením ustanovil znalca na stanovenie ceny motorového vozidla.

III.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe je povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov, a to v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať právo na prerokovanie vecí v primeranej dobe vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 111/04, III. ÚS 347/04).

Základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to konštantne uvádza vo svojich rozhodnutiach ústavný súd, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (I. ÚS 26/95, I. ÚS 89/99 a iné).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitnosť vecí, ústavný súd konštatuje, že žaloba o plnenie z poistnej zmluvy je v právnom a skutkovom obsahu štandardnou agendou všeobecného súdu. Túto skutočnosť nepopiera ani predseda krajského súdu, ktorý však akcentuje personálne a organizačné problémy. Treba podotknúť, že v konaní v danej veci nemôže byť rozhodnuté bez znalca, ale takýto postup je tiež štandardný.

Pokiaľ ide o kritérium správanie účastníkov, možno konštatovať, že sťažovateľ aktívne vo veci vystupoval, navrhoval dôkazy a urgoval opakované vytýčenie pojednávania. Pokiaľ ide o správanie žalovaného, tento sa podieľal na vzniknutých prietahoch tým, že včas nepredkladal dôkazy, napr. obežníky, alebo spôsob výpočtu škody predložil

až po urgencii. Na tieto skutočnosti mohol krajský súd reagovať aj hrozbou, resp. uložením pokuty.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného krajského súdu.

Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu krajského súdu došlo k porušeniu vyššie uvedených práv, ústavný súd zistil, že tomu tak je, a to bez existencie zákonnej prekážky.

Predseda krajského súdu namietal zlé personálne obsadenie súdu a nadmerný počet vecí v jednotlivých agendách.

Ústavný súd už v priebehu predchádzajúcej rozhodovacej činnosti vyslovil, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za prietahy v súdnom konaní (II. ÚS 40/97 a iné).

Vo veci sp. zn. III. ÚS 14/00 ústavný súd uviedol, že otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní.

Ústavný súd s prihliadnutím aj na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku postup krajského súdu vyhodnotil ako konanie, v ktorom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľa (bod 1 výroku nálezu).

K zbytočným prietahom došlo najmä v čase od 19. marca 1996, keď bolo podané odvolanie voči uzneseniu zo 7. februára 1996, do 30. júla 1999, keď bol vytýčený termín pojednávania, t. j. v trvaní 39 mesiacov, od 6. októbra 1999, keď bolo vytýčené pojednávanie, do ďalšieho vytýčenia pojednávania 26. novembra 2001, t. j. v trvaní 24 mesiacov, a od 4. decembra 2003, keď vzal krajský súd na vedomie vyjadrenie

žalovaného, do 26. januára 2005, t. j. v trvaní 12 mesiacov. Spolu prierahy v konaní predstavujú 75 mesiacov.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd zistil, že k porušeniu označených práv sťažovateľa došlo nekonaním krajského súdu, preto mu ústavný súd prikázal, aby vo veci konal (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho základné práva a slobody boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ požadoval z dôvodov právnej neistoty primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk.

Pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, preto žiadosti sťažovateľa o primerané finančné zadosťučinenie v plnom rozsahu vyhovel a priznanú sumu považoval za primeranú aj s ohľadom na dĺžku zbytočných prierahov v posudzovanom konaní (bod 3 výroku nálezu).

Sťažovateľ požadoval aj priznanie úhrady trov právneho zastúpenia vo výške 7 954 Sk za dva úkony právnej pomoci a dva režijné paušály, ktoré požadoval uhradiť na účet svojho právneho zástupcu.

Podľa ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol v konaní úspešný. Ústavný súd pri určení výšky náhrady trov právneho zastúpenia vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 655/2004 Z. z., podľa ktorej základná tarifa za jeden úkon právnej služby v roku 2005 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 501 Sk a hodnota režijného paušálu 150 Sk, t. j. spolu za dva úkony právnej pomoci a dva režijné paušály čiastku 5 302 Sk, v ktorej aj trovy právneho zastúpenia priznal (bod 4 výroku nálezu).

Ústavný súd vo zvyšnej časti návrhu na priznanie náhrady trov konania nevyhovел (bod 5 výroku nálezu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2005